

ISASZEGI

FALUMŰZÉUM

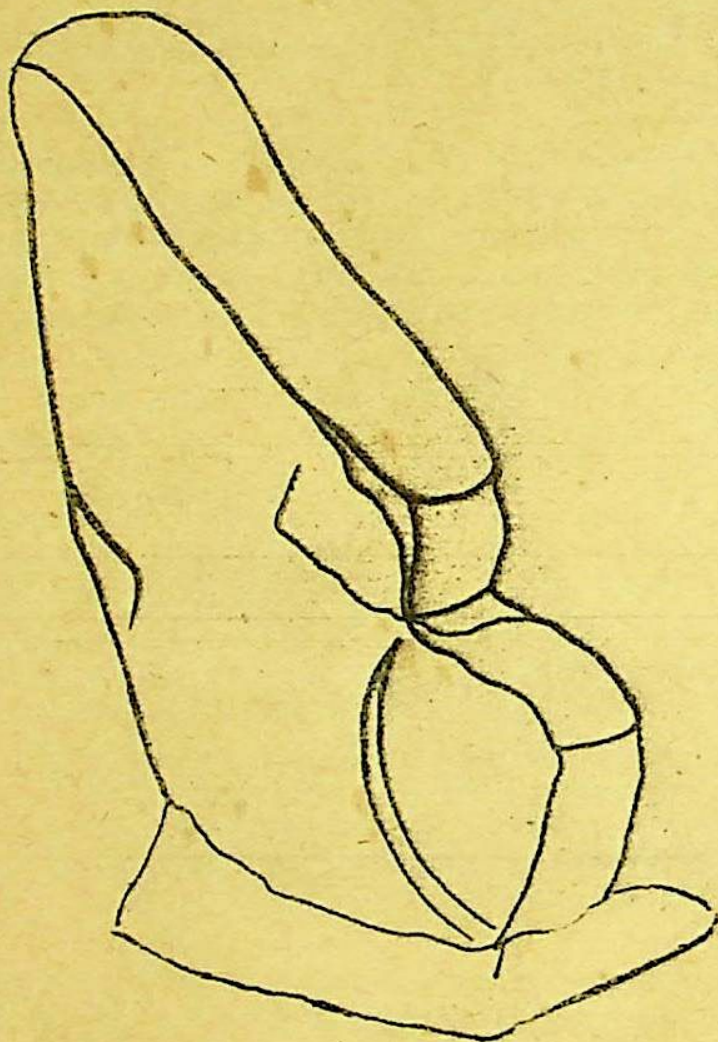
AZ ISASZEGI GYŰJTEMÉNYÜGYRŐL

1967. október 27-én nyitotta meg kapuit Isaszegen a Falumúzeum, de az alapítás gondolata már régebben felmerült a községben. Az első kezdeményező **M a r c s á n y i I s t v á n** helybéli tanító volt, aki az isaszegi csata ötvenedik évfordulójának tiszteletére - az emlékek módszeres gyűjtésére mozgalmat indított, s ugyanakkor az 1848-as honvédemlék felállítására alapot létesített. Lelkes lokálpatrióta társaival s a község vezetőivel egyetértésben egy kisebb gyűjtemény felállítását is tervbe vették - **Damjanich János** özvegyének nyári lakát jelölték ki erre a célra - ám a szép tervek a tanító korai halála miatt lenyűvöltek.

Később - az emlékmű felállításával párhuzamosan - / 1902-ben készítette el ma is látható formájában **R a d n a i B é l a** szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára / újra gyűjteni kezdték a hagyományokat, a régmúlt örökségét. Jelentős írásos és tárgyi anyag állott így egészszé, majd az egy csokorban lévő - kisebb múzeumra menő relikviákat - Gödöllőre szállították. Az uradalmi központban ugyanis 1912-ben Járási Múzeum létesült, **M a g y a r K á z m é r** tisztviselő nemes felajánlása nyomán - hat teremben. Ez a gyűjtemény hosszú ideig működött, a két világháború közötti időszakban gyarapodott is még, de 1944-ben, az átvonuló fronttal szinte teljes egészében megsemmisült. / A megmaradt darabok elkallódtak. / Egyetlen öröm az ürömben, hogy a gyűjtemény részletes leltára megmaradt, s megtalálható a Magyar Nemzeti Múzeum Kézirattárában. Ebből rekonstruálni lehet a gödöllői múzeum egyes darabjait, s képet alkothatunk annak gazdagságáról.

Az isaszegi múzeumalapítási törekvések először a Felszabadulás után vezettek tartós eredményre. AZ

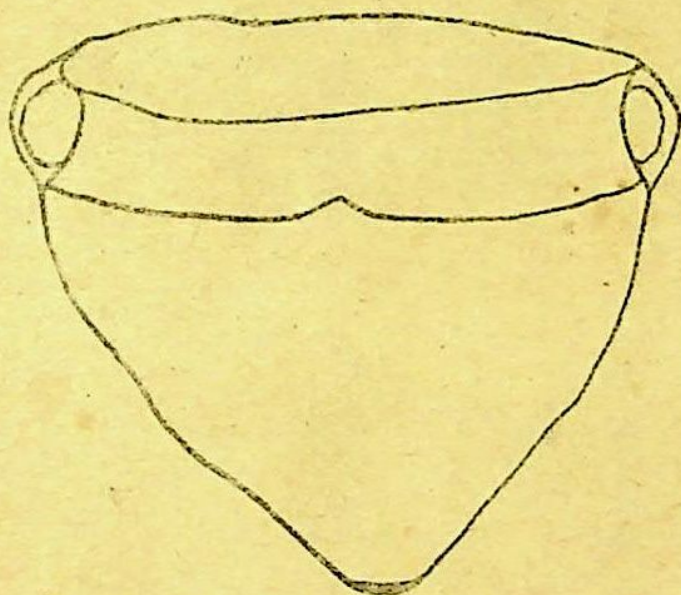
1935 óta gyűjtéssel foglalkozó Szathmáry
Zoltán helytörténeti kutató Barabás
Géza és Szentiványi Gyula
közreműködésével, hathatós segítségével a szabad-
ságharc csatájának 100. évfordulóján kiállítást
rendezett isaszegi emlékeiből. Bemutatója azt do-
kumentálta a helyi párt- és tanácsi vezetőknek,
hogy érdemes anyag vár még feltáráásra. A gyűj-
temény - ügyet ekkor Ladányi István
pedagógus vette kezébe, és sikerült is egy első -
sorban oktatási - nevelési célokat szolgáló Isko-
lamuzeumot létrehozni. Ez mintegy három éven át
működött - segítve a történeti-honismereti mun-
kát - s bár készlete később szétszóródott mégis
ez a kezdeményezés rakta le a későbbi Falumuzeum
fundamentumát.

Ujabb nagy előrelépés volt az 1961- ben megszerve-
zett Isaszegi Történeti Napok rendezvénysorozata,
melyet augusztus 20- án, az ütközet évfordulóján
tartott a község és a Hazafias Népfrent, valamint
a Történeti Napok folytatásaként 1962-63- ban meg-
rendezett un. Kulturális Napok. A helyi tanács ek-
kor emlékbélyegzőt nyomtatott, S z a t h m á r y
Z o l t á n ujabban gyűjtött muzeális darabjait
mutatta be, a lakosság pedig megértéssel, tetszés-
sel fogadta a lelkes lokálpatrióták igyekezetét,
bemutatkozását. Ekkor határozta el véglegesen az
Isaszegi Tanács, a Hazafias Népfrent, hogy a köz-
ségben muzeumot létesítenek.

- . -

A község már az őskorban lakott hely volt. Az Ár-
pádok idején jelentős település - tizenhárom átme-
ző ut adja gazdasági súlyát. A későbbiek során Bu-
da, illetőleg Pest közelsége határozza meg törté-
netét, jellegét. A jelentős gazdasági - közigazga-
tási központok közelsége magyarázza, hogy a sza-
badságharcok idején - különösképp a Rákóczi és
az 1848/49- es szabadságharcban kiemelkedő csa-
ták, hadi döntések színhelye.

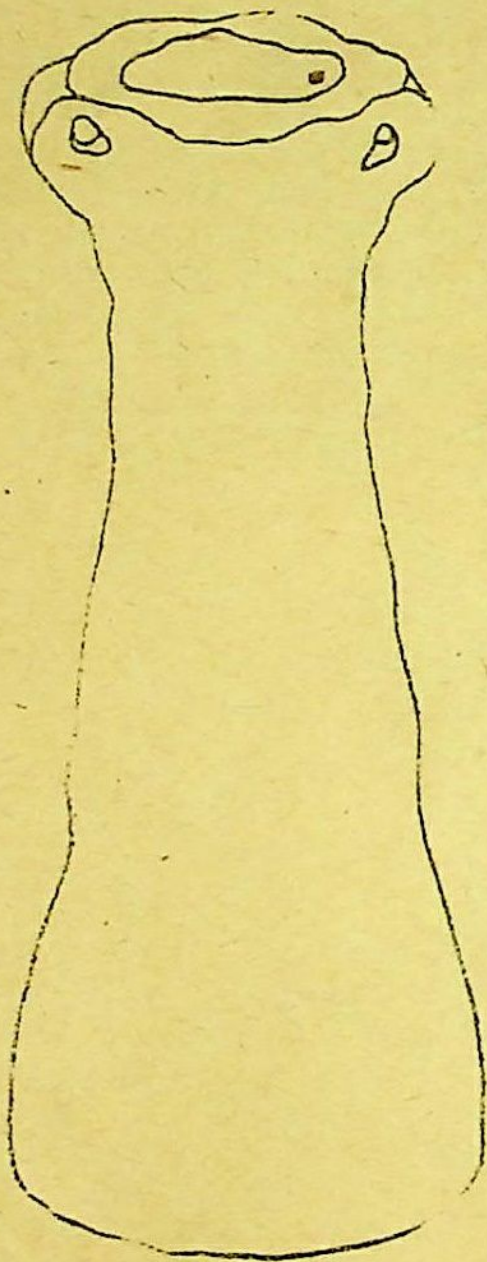
A nagy fáradsággal, lelkesedéssel létrehozott kis gyűjtemény minderről csak apró emlékszilánkokat őriz. Néhány vas-, réz és bronzkori edényt, de kultikus tárgyat is, néhány középkori emléket, de egy szégyenkövet is például, török írásos lándzsafejet, s - jóllehet apróságok - számos dokumentum vall a szabadságharcokról.

Am nem is az anyag rendkívülisége a döntő. Az isaszegi múzeum elsősorban a helyi közművelődést szolgálja. Az a feladata, hogy dokumentálja, igazolja, hogy itt is vég-

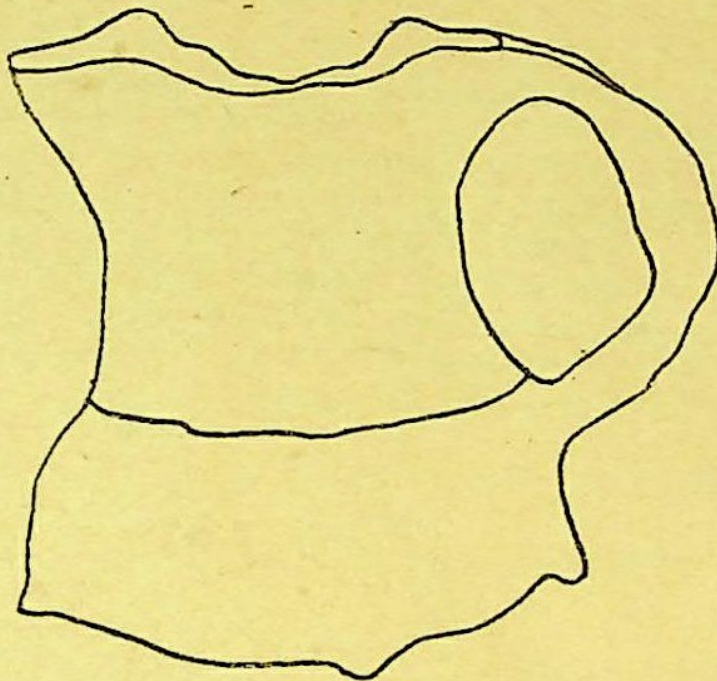
bementek, lejátszódtak azok a gazdasági, társadalmi, kulturális folyamatok és változások, amelyek másutt az országban, s némi túlzással mondhatnók így is: Európában.

Ugy véljük ennek bemutatása a közműveltség általános szintemelése szempontjából nem közömbös dolog.

Ezt a potenciát, lehetőséget látta meg a Falumúzeumban - gyűjteményét ebből a szempontból tartotta számottevőnek - Mezősi Károly is, a Pest megyei Múzeumok igazgatója is.

A berendezés munkálatai 1966- ban kezdődtek. Me - zősi Károly mind anyagiakban, mind a berendezke - désben, mind pedig a tárgyak installálásában se - gitségünkre volt. Ő szerezte meg a Falumúzeum számára az I p a r m ű v é s z e t i M u z e - u m támogatását - elfekvő keményfa tárlóikat ad - ták át - a S z é p m ű v é s z e t i-, és a P e - t ő f i I r o d a l m i M u z e u m gyorssegé - lyét, akik butorokkal, berendezési tárgyakkal i - gyekeztek talpra állítani a kiállítást.

Persze, az isaszegi lakosság segítsége, támogatá - sa nélkül mindez kevésnek bizonyult volna. A bu - torok helyi igényeknek megfelelő átalakításában azért - de a rakodásban, berendezkedésben is - rendes munkaidő után, társadalmi munkában segí - tettek, közreműködtek a községi, vagy Ikladon dolgozó szakmunkások, iparosok, technikusok. Hogy igyekezetük nem egyszeri fellángolás volt -

bizonyítja, hogy a muzeum társadalmi aktivái között ma is szép számmal szerepelnek. Tevékenységük a Muzeum Baráti Körében fejtik ki, s emellett, hogy az előadások, kiállítások legrendszeresebb látogatói, bejelentéseikkel támogatják a muzeum gyűjtő - tevékenységét is.

A Falumuzeum Baráti Köre 1968- ban alakult, s ez a társadalmi szervezet megsokszorozta a gyűjtő - mény erejét. A kör néhány taggal indult csupán, jelenleg 150 támogatója van - bár az Isaszeg fekvéséből adódó nagy népmozgás miatt gyakorlatilag csak 100 főnyi aktivával lehet számolni. Közöttük vannak az említett - már a muzeumalapításban is tevékeny munkások, iparosok, szép számmal értelmiségiek.

A Baráti Kör fedezi az isaszegi helytörténeti füzetek kiadási költségeit is.

Eddig három szám látott napvilágot.

Az első Jozef Wysocky a magyarországi hadjáratban 1848/49. címet viseli, s a L e n g y e l K u l t u r a támogatásával jelent meg.

A második szám ugyancsak 1848/49- ről szól. Több adatközlés mellett tartalmazza W l o d z i m i e r s M u s: Lengyelek az isaszegi csatában című irását.

A harmadik füzet 1848- as emlékezéseket dolgoz fel S z a t h m á r y Z o l t á n gyűjtéséből, míg a most szerkesztés alatt lévő szám - vegyes jegyzésű.

Az isaszegi füzetek negyedik számában a következő írásokat találhatjuk:

Dr. Kovássy Zoltán: Dolhától Isaszegig. A kuruc szabadságharc csatáinak áttekintése

Szathmáry Zoltán: Az isaszegi kuruc csaták szájhagyományai

A kenderáztatás módja

Isaszeg földrajzi nevei

Isaszegi iskolaépítés - Adatközlés a Historia domusból -

Dr. Kovássy Zoltán: Petőfi isaszegi tartózkodásai
Szabó Sándor: Tóth Árpád Isaszegen
Hírek

Az Isaszegi Falumúzeum Baráti Körének terveiben a következő évben egy olyan füzet kiadása szerepel, amely 1918 - 19 - es emlékezéseket, dokumentumokat, és az 1945 - 1948 - as idők emlékeit foglalja magában.

Szabó Sándor - Szathmáry Zoltán

Az isaszegi rajzokat
D o b o s I l o n a rajz-
tanár, a grafikai munkát
S z a b ó S á n d o r, a
Ferenczy Múzeum Munkatársa
készítette.

Az isaszegi F a l u m ú z e -
u m címe
2117 Isaszeg, Madách u. 15.
Kulcsok:
Szathmáry Zoltán, Bajcsy - Zs.
út 25.

Nyitva: hétfő kivételével na -
ponta 14 - 16 óráig, vasárnap
14 - 17 óra között.

Beléptidij 1, csoportoknak
0. 50 Ft.